

**Київський національний торговельно-економічний
університет
Кафедра філософських та соціальних наук**

ЗАТВЕРДЖЕНО
Вченою радою
(пост. п. 10 від 29 вересня 2018р.)
Ректор

А.А. Мазаракі

ОРАТОРСЬКЕ МИСТЕЦТВО

ПРОГРАМА ТА РОБОЧА ПРОГРАМА

освітній ступінь	«бакалавр»
галузь знань	усі галузі
спеціальність	усі спеціальності
спеціалізація	усі спеціалізації

Київ 2018

Розповсюдження та тиражування без офіційного дозволу КНТЕУ заборонено

Ораторське мистецтво. Програма та робоча програма. – К. :, 2018. – 27 с.

Автор: В.Й. Разіцький, канд. істор. наук, доц.

Програму та робочу програму розглянуто і схвалено на засіданні кафедри філософських та соціальних наук «22 лютого» 2018 р., протокол № 20

Рецензенти: Латигіна Н.А., доктор політичних наук, проф.
Канєва Т.В., кандидат економічних наук, доц.

Навчально-методичне видання

ОРАТОРСЬКЕ МИСТЕЦТВО

ПРОГРАМА ТА РОБОЧА ПРОГРАМА

освітній ступінь «бакалавр»

галузь знань

усі галузі

спеціальність

усі спеціальності

спеціалізація

усі спеціалізації

Автор: **РАЗІЦЬКИЙ В.Й.**

Видавець і виготовлювач
Київський національний торговельно-економічний університет

вул. Кіото, 19, м. Київ-156, Україна, 02156

© Разіцький В.Й.
© Київський національний торговельно-
економічний університет, 2018

ВСТУП

Ораторське мистецтво – важлива складова формування висококваліфікованих фахівців усіх спеціальностей, готових до виконання різних завдань у команді та одноосібно. Риторика є невід’ємною складовою надання якісних освітніх послуг та забезпечення ефективного освітнього процесу. Поглиблення процесів глобалізації, динаміка розвитку інформаційного суспільства ставлять на порядок денний необхідність вдосконалення рівня спілкування та комунікації. Тому для студентської молоді вивчення ораторського мистецтва є важливим чинником становлення їх як фахівців.

Вивчення дисципліни «Ораторське мистецтво» студентами усіх спеціальностей сприятиме формуванню комунікативних навиків та високого рівня професійних здібностей. Відповідно до навчального плану дисципліна є вибірковою для здобувачів освітнього ступеню «бакалавр» усіх спеціальностей.

Структура програми та робочої програми навчальної дисципліни «Ораторське мистецтво»:

Вступ.

I. Мета, завдання та результати вивчення дисципліни (компетентності), її місце в освітньому процесі.

II. Зміст дисципліни.

III. Структура дисциплін та розподіл годин за темами (тематичний план.)

IV. Тематика та зміст лекційних семінарських, практичних, самостійної роботи.

V. Список рекомендованих джерел.

I. МЕТА, ЗАВДАННЯ ТА РЕЗУЛЬТАТИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ (КОМПЕТЕНТНОСТІ), ЇЇ МІСЦЕ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ

Навчальна дисципліна «Ораторське мистецтво» є однією із складових гуманітарної освіти і становить основу загальнокультурної підготовки фахівців.

Предмет навчальної дисципліни: «Ораторське мистецтво» є наука про умови, форми і засоби ефективної мовленнєвої комунікації в суспільстві.

Програма та Робоча програма дисципліни підготовлені для студентів освітнього ступеня «бакалавр».

1.1. Метою навчальної дисципліни є формування у студентів системного, цілісного уявлення про основні закони риторики як науки, спрямованої на розвиток культури мовлення майбутнього фахівця, сприяти практичному оволодінню студентами навичками ораторської майстерності.

1.2. Завдання навчальної дисципліни:

- підвищити мовну культуру студентів;
- оволодіти формами, засобами і методами встановлення ефективної комунікації у життєвому та професійному спілкуванні;
- сприяти формуванню навичок публічного мовлення та мовленнєвої культури студентів.

1.3. Після вивчення дисципліни студенти повинні знати:

- історію становлення та розвитку ораторського мистецтва;
- основні категорії, і закони ораторського мистецтва, зміст його основних питань;
- основні прийоми та методи удосконалення майстерності мовлення як засобу виступу, промови, ведення дискусії, полеміки, спору;
- мовну специфіку ділового спілкування, особливості комунікативно-мовленнєвих ситуацій, характерних для професійної діяльності психолога, банкіра, економіста;
- закономірності логіки та культури мовлення;
- основні види ораторських промов;
- професійно значущі для фахівця у сфері, фінансів, банківської справи, страхування, фінансового посередництва, психології мовленнєві жанри;
- сутність полеміки і полемічні прийоми організації комунікативних зв'язків у сфері міжнародних економічних відносин;
- критерії оцінювання усної промови;
- теорію техніки мовлення.

1.4. У процесі вивчення дисципліни студенти повинні вміти:

- застосовувати основні закони ораторського мистецтва в практичній діяльності економіста, психолога, фахівця у сфері міжнародного бізнесу, банківської справи, фінансового посередництва, страхової справи, менеджера та фахівця у сфері туризму;
- правильно вибрати тему промови та якісно її підготувати;
- на основі спостережень та аналізу бази даних створювати «портрет аудиторії»;
- правильно вибрати професійно значущий мовленнєвий жанр, що відповідає конкретній ситуації та створювати максимально ефективну композицію промови;
- правильно вести розгорнутий монолог, ефективну бесіду з питань міжнародних економічних відносин, банківської справи, страхування, фінансового посередництва, психології, готельного, ресторанного й туристичного менеджменту, а також курортної справи, міжнародного готельного і туристичного бізнесу;
- ефективно вирішувати комунікативні та мовленнєві завдання в кожній конкретній ситуації;
- логічно правильно, змістовно й емоційно виражати думки в словах, відповідно до їх змісту, умов комунікації та аудиторії, прагнучи при цьому передати свій індивідуальний стиль;
- володіти полемічним мистецтвом (диспут, полеміка, дискусія), вільно використовувати ці знання, вміння та навички для досягнення комунікативного успіху у професійній сфері міжнародних економічних відносин, банківської справи, психології, страхування та фінансового посередництва, готельно-ресторанного менеджменту, курортної справи, міжнародного готельного і туристичного бізнесу.

1.5. Результатом вивчення дисципліни «Ораторське мистецтво» буде формування у студентів таких компетентностей:

Знання та розуміння:

- знання інструментарію ораторського мистецтва (закони, категорії, функції, методи, якими воно оперує) та шляхів його використання;
- мовної культури та її сприйняття;
- принципів, методології та методів сучасного ораторського мистецтва;
- процесу виконання управлінських рішень на основі сучасних наукових концепцій, інноваційних підходів та методів наукових досліджень;
- понять: «публічний виступ», «стиль промови», «кінесика в риториці», «проксемика в риториці», «композиція промови», «диспут», «полемика» «риторичні фігури», «риторичні тропи»

Застосування знань та умінь з метою формування:

- здатності адаптуватися до нових ситуацій у професійній діяльності;
- здатності здійснювати комунікаційну діяльність;
- здатності працювати в міжнародному середовищі;
- уміння працювати в колективі і команді;
- здатності до навчання; здатність формувати нові ідеї (креативність);
- вміння використовувати принципи та методи ефективного управління організаціями.

Формування суджень:

- стратегій дій з позицій соціальної відповідальності;
- процесів розвитку лідерських якостей та здатність займати активну життєву позицію.

1.6. Місце навчальної дисципліни в освітньому процесі.

Для засвоєння дисципліни «Ораторське мистецтво» студенти повинні мати базову підготовку з дисциплін «Історія України» та «Українська мова (за професійним спрямуванням)».

Дисципліна розрахована на 180 годин (6 кредитів ЄКТС), з яких 40 годин визначено на лекційні заняття, 40 годин – на семінарські заняття, 100 годин – на самостійну роботу студентів.

Формою підсумкової атестації є екзамен.

II. ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Предмет і завдання дисципліни

Ораторське мистецтво як компонент культури особистості. Поняття ораторського мистецтва. Функції красномовства. Ораторське мистецтво в системі гуманітарних наук. Цілі і завдання ораторського мистецтва. Формування позитивного професійного іміджу засобами мови.

Основні етапи зародження і розвитку ораторського мистецтва. Античне ораторське мистецтво. Ораторське мистецтво Середньовіччя, Відродження, модерну і постмодерну. Розвиток красномовства в Україні.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1,3,4,6,7.

Додатковий: 17,18,19,21,25,28.

Інтернет-ресурси: 33,34,35,36.

Тема 2. Теорія мовлення – основа ораторського мистецтва

Мовленнєва діяльність людини як предмет наукового дослідження.

Сучасні теорії мовлення. Лінгвістика. Соціальна психологія. Психолінгвістика.

Культура мовлення. Основні критерії: змістовність, правильність, виразність, ясність, точність, стислість, доцільність.

Етичні та комунікативні засади мовлення. Мовленнєве спілкування. Комунікативна компетентність. Мовний етикет. Здобутки мовленнєвого спілкування. Комунікативні невдачі. Норми мовного спілкування та мовні помилки.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1,3,4,6,7.

Додатковий: 16, 17,18,21, 25,28.

Інтернет-ресурси: 34,35,36.

Тема 3. Красномовство

Різновиди стилів мовлення за функціональним призначенням. Стилїстика і стилі. Основні стилі красномовства та їх характеристика: науковий стиль, публіцистичний стиль, офіційно-діловий стиль, художньо-белетристичний стиль, розмовно-побутовий стиль.

Соціально-історична обумовленість родово-видової класифікації жанрів ораторського мистецтва. Основні роди красномовства: соціально-політичне, академічне, соціально-побутове, лекційно-пропагандистське, судове, військове, дипломатичне, торгове, церковно-богословське, діалогічне.

Вибір жанру і стилю промови як ознака майстерності публічного мовлення.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1,3,4,6,7.

Додатковий: 9,12,17,18,21,22,23.

Інтернет-ресурси: 33,34,35,40.

Тема 4. Невербальні засоби спілкування

Форми невербальних знакових систем, їх місце, роль і значення в ораторському мистецтві.

Кінестика – загальна моторика різних частин тіла. Норми просторової і тимчасової організації спілкування. Візуальне спілкування.

Постава оратора, поза, хода, вираз обличчя, жести в ораторському мистецтві. Жести-ілюстратори, жести-регулятори, жести-емблеми.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1,3,4,6,7.

Додатковий: 8, 15, 16, 24, 26, 28, 30.

Інтернет-ресурси: 35, 37, 38, 39.

Тема 5. Основи ораторської майстерності

Стратегія оратора як загальний і всебічний план досягнення мети промови. Компоненти стратегії. Спільна та індивідуальна мета. Маніпулятивні та гуманістичні комунікативні установки. Діалогічний та монологічний характер спілкування. Модель послідовності стратегічних дій.

Тактика оратора як система послідовних дій реалізації обраної стратегії. Основні принципи, засоби, прийоми ораторської майстерності.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1,3,4,6,7.

Додатковий: 8, 17,18,21, 52,28.

Інтернет-ресурси: 34, 37, 39, 40.

Тема 6. Взаємодія оратора та аудиторії у процесі публічного виступу

Сутність і проблеми взаємодії оратора та аудиторії. Особистість оратора. Професіограма оратора-менеджера. Ораторські мистецтва. Загально-психологічні вимоги до оратора.

Система цінностей аудиторії як колективного суб'єкта риторичної дії. Програма вивчення аудиторій. Типи аудиторій. Індивідуально-особистісні, соціально-демографічні та соціально-психологічні ознаки аудиторії.

Взаємодія оратора з аудиторією. Налагодження контакту. Управління поведінкою аудиторії: увага, інтерес, активізація мисленнєвої та почуттєво-емоційної діяльності, обговорення, передбачення запитань і заперечень.

Поняття мовленнєвої агресії. Принципи безконфліктного спілкування.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1,3,4,6,7.

Додатковий: 13,17,18,19,21,25.

Інтернет-ресурси: 33,34,36, 38.

Тема 7. Публічний виступ

Загальна характеристика публічного виступу. Задум промови, пошук і знаходження провідних ідей. Визначення теми. Формування мети. Збирання матеріалу. План виступу. Форми текстового оформлення матеріалу.

Композиція промови. Вступ. Основна частина. Заключна частина. Формулювання висновків. Основні принципи промови: принцип посилення, принцип органічної єдності, принцип економії. Основні методи викладання: індуктивний, дедуктивний, аналогії, концентричний, сходиноквий, історичний. Недоліки в композиції та їх запобігання. Основні стилі промови.

Проголошення промови перед аудиторією та її варіанти. Невербальні засоби спілкування.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1,3,4,6,7.

Додатковий: 16,17,18,19,20,23.

Інтернет-ресурси: 34,36, 38, 39, 40.

Лекція 8. Комунікативні бар'єри публічного виступу

Публічний виступ – комунікативна складова. Сильні та слабкі сторони публічного виступу.

Комунікативні поразки та її причини. Порушення системи підготовки до публічного виступу: причини та наслідки. Страху та ораторське мистецтво. Причини страхів та методи їх подолання.

Самооцінка підготовки до публічного виступу як запорука успіху. Взаємовплив оратора та аудиторії. Налагодження конструктивного спілкування риторика та слухачів.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1,3,4,6,7.

Додатковий: 10, 15, 17, 20, 21, 24, 28.

Інтернет-ресурси: 33,34,36, 38.

Тема 9. Риторичні фігури публічного виступу

Риторична фігура як засіб посилення емоційної вмотивованості ораторської промови. Фігуративна практика. Фігури і тропи.

Типи класифікації риторичних фігур: фігури слів, фігури думок, фігури милозвучності, фігури зазначення, фігури руху, фігури згуку, фігури накопичення, фігури недоговоріння, фігури ритмізації, фігури діалогізації.

Троп як засіб досягнення естетичного ефекту виразності в публіцистиці та в ораторському мистецтві. Класифікація тропів. Практика використання тропів.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1,3,4,6,7.

Додатковий: 16,19,20,23, 34.

Інтернет-ресурси: 34,36, 37, 39.

Тема 10. Основи техніки мовлення у публічному виступі

Дихання як енергетична база мови. Поняття фонаційного дихання. Основні положення техніки фонаційного дихання. Способи зняття емоційного напруження. Контроль і регуляція дихання. Особливості постановки голосу оратора. Сила голосу. Висота. Діапазон. Тембр.

Чіткість і виразність як професійна необхідність промови оратора. Дикція. Удосконалення дикції. Артикуляція. Темпоритм ораторської промови. Методи декламації.

Засоби емоційно-образної та логічної виразності. Різновиди форм побудови речення. Інтонація. Логічний наголос. Пауза: види та практика використання.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1,3,4,6,7.

Додатковий: 16,17,19,24,26.

Інтернет-ресурси: 34,35, 36, 40.

Тема 11. Доказ та обґрунтування у публічному виступі

Комунікація і діалогіка в публічному виступі. Логічні засади публічної промови. Закони логічного мислення та специфіка їх використання в публічному виступі.

Сутність полеміки та її різновиди. Культура і мистецтво ведення полеміки. Етика та етикет полеміста. Заборонені прийоми в полеміці. Конструктивність та толерантність полеміки, дискусії, діалогу.

Доказ, обґрунтування, переконання та спростування у публічному виступі. Засоби прийоми, методи спростування, обґрунтування та доказу. Культура і мистецтво публічного виступу.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1,2,3,4,5,6.

Додатковий: 13, 15, 20, 25, 26, 30.

Інтернет-ресурси: 34, 35,36, 39.

Тема 12. Маніпуляції та контр-маніпуляції в ораторському мистецтві

Маніпуляція у комунікативному процесі як вплив на адресата з метою досягнення бажаного результату. Гедоністичні та прагматичні маніпуляції.

Типологія маніпулятора: диктатор, слабак, калькулятор, прилипала, хуліган, «славний хлопець», суддя, захисник. Маніпулятивні системи та їх характерні особливості.

Маніпулятивні прийоми та методи протидії.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1,2,3,4,5,6.

Додатковий: 13, 15, 20, 25, 26, 30.

Інтернет-ресурси: 34,36, 37, 39.

III. СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІН ТА РОЗПОДІЛ ГОДИН ЗА ТЕМАМИ (ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН)

Тема	Кількість годин				контрольні форми
	всього годин/	Лекції	мкСеминарські	самостійна робота	
Тема 1. Предмет і завдання дисципліни.	10	2	2	6	КТ, ЕО
Тема 2. Теорія мовлення – основа ораторського мистецтва.	12	2	2	8	ВД, ЕО
Тема 3. Красномовство.	18	4	4	10	ВД, ЕО
Тема 4. Невербальні засоби спілкування	16	4	4	8	ВД, ПЕО
Тема 5. Основи ораторської майстерності.	16	4	4	8	ВД, ЕО
Тема 6. Взаємодія оратора та аудиторії у процесі публічного виступу.	18	4	4	10	ВД, ЕО
Тема 7 Публічний виступ.	16	4	4	8	ККР
Лекція 8. Комунікативні бар'єри публічного виступу.	12	2	2	8	ВД, ПЕО
Тема 9. Риторичні фігури публічного виступу.	16	4	4	8	ВД, ПЕО
Тема 10. Основи техніки мовлення у публічному виступі.	16	4	4	8	КТ, ВД
Тема 11. Доказ та обґрунтування у публічному виступі.	18	4	4	10	ВД, ЕО
Тема 12. Маніпуляції та контр-маніпуляції в ораторському мистецтві.	12	2	2	8	ЕО, ККР
Разом	180/6	40	40	100	
Підсумковий контроль	екзамен				

Скорочення:

ККР – комплексна письмова контрольна робота;

КТ – комп'ютерне тестування;

ЕО – експрес опитування;

ВД – виступ з доповіддю;

ПЕО – письмове експрес опитування

IV. ТЕМАТИКА ТА ЗМІСТ ЛЕКЦІЙНИХ СЕМІНАРСЬКИХ, ПРАКТИЧНИХ, САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Результати навчання	Навчальна діяльність*	Робочий час студента, год.	Оцінювання у балах
1	2	3	4
<p>Знати: основні методологічні засади риторики, її закони і функції, сутність предмету риторики як навчальної дисципліни.</p> <p>Вміти: застосовувати під час спілкування (публічного виступу) закони і функції ораторського мистецтва; здійснювати комунікаційну діяльність.</p>	<p>Тема 1. Предмет і завдання ораторського мистецтва</p> <p style="text-align: center;">Лекція</p> <p style="text-align: center;">План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> Предмет ораторського мистецтва як навчальної дисципліни. Закони і функції ораторського мистецтва. <p style="text-align: center;">Семінар. Історія розвитку ораторського мистецтва</p> <p style="text-align: center;">План семінару</p> <ol style="list-style-type: none"> Зародження та розвиток ораторського мистецтва в епоху античності та Середніх віків. Місце і роль риторики в культурно-освітній сфері та повсякденному житті людей Нової та Новітньої доби. <p style="text-align: center;">Завдання для самостійної роботи студентів:</p> <ol style="list-style-type: none"> <i>Переконайте опонента, що: «Поетами народжуються, а ораторами стають» (Цицерон).</i> Підготувати промову на одну із фахових тем (за вибором студента). <p style="text-align: center;">Список рекомендованих джерел:</p> <p><i>Основний: 1,3,4,6,7.</i></p> <p><i>Додатковий: 17,18,19,21,25,28.</i></p> <p><i>Інтернет-ресурси: 33,34,35,36.</i></p>	<p>2</p> <p>2</p> <p>6</p>	<p></p> <p>0-5</p> <p></p>
<p>Знати: основні теоретичні засади мовлення.</p> <p>Вміти: розкрити місце і роль теорії мовлення в риториці; формувати мовну культуру та її сприйняття.</p>	<p>Тема 2. Теорія мовлення – основа ораторського мистецтва</p> <p style="text-align: center;">Лекція</p> <p style="text-align: center;">План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> Основні теоретичні засади мовлення. Місце і роль теорії мовлення в ораторському мистецтві. <p style="text-align: center;">Семінар. Особливості мовленнєвого процесу в ораторському мистецтві</p> <p style="text-align: center;">План семінару</p> <ol style="list-style-type: none"> Сучасні теорії мовлення. Комунікативні властивості мовлення. Мовленнєве спілкування. <p style="text-align: center;">Завдання для самостійної роботи студентів:</p> <ol style="list-style-type: none"> Доберіть максимальну кількість українських прислів'їв про слово, мовлення, спілкування та прокоментуйте їх. Пригадайте виступ на телебаченні чи радіо (лекцію, урок), в якому ви спостерігали порушення літературної норми. Проаналізуйте це порушення. Як цей виступ сприймала аудиторія? <p style="text-align: center;">Список рекомендованих джерел:</p> <p><i>Основний: 1,3,4,6,7.</i></p> <p><i>Додатковий: 16, 17,18,21, 25,28.</i></p>	<p>2</p> <p>2</p> <p>8</p>	<p></p> <p>0-5</p> <p></p>

	<i>Інтернет-ресурси: 34,35,36.</i>		
<p>Знати: сутність та основні ознаки красномовства.</p> <p>Вміти: аналізувати типологію красномовства, спів ставляти його основні типи; діяти з позицій соціальної відповідальності, займати активну громадянську позицію, здатність займати активну життєву позицію та розвивати лідерські якості.</p>	<p align="center">Тема 3. Красномовство</p> <p align="center">Лекція</p> <p align="center">План лекції</p> <p>1. Сутність та ознаки красномовства.</p> <p>2. Типологія красномовства.</p> <p align="center">Семінар 1. Класифікація красномовства</p> <p align="center">План семінару</p> <p>1. Стилі красномовства та їх характеристики.</p> <p>2. Роди і види красномовства.</p> <p align="center">Семінар 2. Види красномовства та їх практичне застосування</p> <p align="center">План семінару</p> <p>1. Виступ з промовою: академічне, політичне, церковно-богословське красномовство.</p> <p>2. <i>Ігрові вправи: виступ з промовою у суді; на міжнародній конференції по врегулюванню міждержавних відносин; перед військами миротворчого контингенту ООН.</i></p> <p align="center">Завдання для самостійної роботи студентів:</p> <p>1. <i>Переконайте своїх однокурсників, що краса мовлення оратора під час публічної ділової промови виявляється у таких її якостях: досконалість, бездоганність, лексичне багатство, синтаксичне розмаїття, ритмічність, мелодійність, відповідність до змісту й ситуації мовлення.</i></p> <p>2. Виконати риторичний аналіз тексту Олени Теліги «Вступне слово на академію в честь Івана Мазепи» // Теліга О. О краю мій. – К., 1999. – С. 130-134.</p> <p>Список рекомендованих джерел: <i>Основний: 1,3,4,6,7.</i> <i>Додатковий: 9, 12,17,18,21,22,23.</i> <i>Інтернет-ресурси: 33,34,35,40.</i></p>	4	
	2	0-5	
		2	0-5
		10	
<p>Знати: проксемічні особливості спілкування оратора та аудиторії національно-культурні характеристики невербального спілкування.</p> <p>Вміти: передавати інформацію аудиторії (виражати почуття, емоції) невербальними засобами.</p>	<p align="center">Тема 4. Невербальні засоби спілкування</p> <p align="center">Лекція</p> <p align="center">План лекції</p> <p>1. Кінесичні особливості спілкування.</p> <p>2. Характеристика візуального контакту в ораторському мистецтві.</p> <p align="center">Семінар 1. Проксеміка в ораторському мистецтві</p> <p align="center">План семінару</p> <p>1. Проксемічні особливості спілкування оратора та аудиторії.</p> <p>2. Національні особливості невербального спілкування.</p> <p align="center">Семінар 2. Зовнішність людини як комунікативний інструмент</p> <p align="center">План семінару</p> <p>1. Типи характеру і комунікативний процес.</p> <p>2. Вираз обличчя як форма впливу на аудиторію.</p> <p align="center">Завдання для самостійної роботи студентів:</p> <p>1. Проаналізуйте особливості застосування невербальних засобів спілкування Білла Гейтса, Стіва Джобса, Уїнстона Черчілля.</p> <p>2. <i>Модельовання діалогічних ситуацій із використанням</i></p>	4	
	2	0-5	
		2	0-5
		8	

	<p>виключно невербальних засобів спілкування.</p> <p>Список рекомендованих джерел: <i>Основний: 1,3,4,6,7.</i> <i>Додатковий: 8, 15, 16, 24, 26, 28, 30.</i> <i>Інтернет-ресурси: 35, 37, 38, 39.</i></p>		
<p>Знати: особливості побудови стратегії і тактики оратора.</p> <p>Вміти: формулювати стратегію і тактику публічного виступу; формувати нові ідеї (креативність).</p>	<p>Тема 5. Основи ораторської майстерності</p> <p>Лекція План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Основні ознаки та характеристики ораторської майстерності. 2. Стратегія і тактика оратора. <p>Семінар 1. Стратегія оратора План семінару</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Основні ознаки стратегії риторика в ораторському мистецтві. 2. Вербальні та невербальні засоби впливу на аудиторію знаменитих ораторів: М.Л. Кінг, Голда Меєр, Дж. Буш-молодший, С. Вакарчук. <p>Семінар 2. Тактика оратора План семінару</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Тактика риторика як система послідовних дій. 2. <i>Аналіз стратегії і тактики публічного виступу (студентів) на тему «Актуальність здобуття вищої освіти у сучасному глобалізованому світі».</i> <p>Завдання для самостійної роботи студентів:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Назвіть і охарактеризуйте показники культури мовлення оратора в контексті трьох обов'язкових практичних навичок фахівця: уміння слухати, уміння говорити, уміння переконувати. 2. <i>Підготуйте епідейктичну і подячну промови, вітальну промову мамі (татові) до дня народження, ювілею, свята Матері (свята Батька).</i> <p>Список рекомендованих джерел: <i>Основний: 1,3,4,6,7.</i> <i>Додатковий: 8, 17,18,21, 52,28.</i> <i>Інтернет-ресурси: 34, 37, 39, 40.</i></p>	<p>4</p> <p>2</p> <p>2</p> <p>8</p>	<p>0-5</p> <p>0-5</p>
<p>Знати: характерні особливості експресії зовнішності оратора та принципи і методи управління аудиторією.</p> <p>Вміти: створювати імідж оратора в залежності від комунікативних обставин; визначати особливості</p>	<p>Тема 6. Взаємодія оратора та аудиторії у процесі публічного виступу</p> <p>Лекція План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Особистість оратора в риторичі. 2. Системна характеристика аудиторії. <p>Семінар 1. Особа оратора в риторичі План семінару</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Особистість оратора і перше враження аудиторії. 2. Ритор у системі міжособистісних комунікацій в сучасному глобалізованому світі. <p>Семінар 2. Характеристика та методи управління аудиторією План семінару</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Особливості процесу сприйняття та засвоєння інформації. 	<p>4</p> <p>2</p> <p>2</p>	<p>0-5</p> <p>0-5</p>

<p>аудиторії та підбирати ефективні методи і засоби управління нею; використовувати принципи та методи ефективного управління організаціями.</p>	<p>2. Основні принципи та методи управління аудиторією. Завдання для самостійної роботи студентів: <i>1. Дискусія. Проілюструйте переконливими прикладами відомий афоризм: «Ми слухаємо не промову, ми слухаємо людину, яка говорить з нами».</i> <i>2. Виконати риторичний аналіз тексту промови Пантелеймона Куліша над могилою Тараса Шевченка у Петербурзі «Слово над гробом Шевченка» // Куліш П. Твори: В 2 т. – К., 1989. – Т. 2. – С. 521-522.</i> Список рекомендованих джерел: <i>Основний: 1,3,4,6,7.</i> <i>Додатковий 13,17,18,19,21,25.</i> <i>Інтернет-ресурси: 33,34,36, 38.</i></p>	<p>10</p>	
<p>Знати: сутність та значення публічного виступу в риторичній композиції складові промови та етапи її підготовки. Вміти: застосовувати ораторські методи і прийоми під час проголошення промови; розробляти, обґрунтовувати та контролювати процес виконання управлінських рішень на основі сучасних наукових концепцій, інноваційних підходів.</p>	<p>Тема 7. Публічний виступ Лекція План лекції 1. Сутність та характеристика публічного виступу. 2. Методи та варіанти проголошення промови. Семінар 1. Підготовка та структура публічного виступу План семінару 1. Основні етапи підготовки та вимоги до публічного виступу. 2. Композиція промови. Семінар 2. Стилїстика та релаксація ораторської промови План семінару 1. Основні стилі промови. 2. Основні критерії оцінки промови Завдання для самостійної роботи студентів: <i>1. Проаналізуйте власну поведінку і поведінку своїх однокурсників під час дискусії та сформулюйте актуальні для них рекомендації.</i> <i>2. Наведіть основні випадки використання особових займенників «Ви» і «Ти» в діловому спілкуванні. Прокоментуйте найтипівші помилки у використанні цих займенників.</i> Список рекомендованих джерел: <i>Основний: 1,3,4,6,7.</i> <i>Додатковий: 16,17,18,19,20,23.</i> <i>Інтернет-ресурси: 34,36, 38, 39, 40.</i></p>	<p>4 2 2 8</p>	<p>0-5 0-5</p>
<p>Знати: комунікативні бар'єри у спілкуванні оратора з аудиторією, їх причини та визначити методи усунення. Вміти:</p>	<p>Тема 8. Комунікативні бар'єри публічного виступу Лекція План лекції 1. Сутність та ознаки комунікативних перешкод. 2. Способи та методи подолання бар'єрів спілкування оратора та аудиторії. Семінар. Порушення комунікативної взаємодії оратора і аудиторії: причини та наслідки План семінару 1. Лїнь, страх та неосвіченість у системі поразок публічного виступу. 2. Оцінка та самооцінка у процесі взаємодії оратора та</p>	<p>2 2</p>	<p>0-5</p>

<p>контролювати свій емоційний стан та налагоджувати взаємодію з аудиторією.</p>	<p>аудиторії.</p> <p>Завдання для самостійної роботи студентів:</p> <p>1. Напишіть коротку промову на одну із запропонованих тем: «Слово — зброя. Як усяку зброю, його треба чистити й доглядати» (М. Рильський); «Чудова думка втрачає всю свою цінність, якщо вона погано висловлена» (Вольтер); «Скажи будь-що, щоб я тебе побачив» (Сократ).</p> <p>2. Виконати риторичний аналіз політичного памфлету І. Багряного «Помийте руки!» та вітальної промови «Привітання добрусівцям у США» // Багряний І. Публіцистика. – К., 1996. – С. 438, 467-468.</p> <p>Список рекомендованих джерел: <i>Основний: 1,3,4,6,7.</i> <i>Додатковий: 10, 15, 17, 20, 21, 24, 28.</i> <i>Інтернет-ресурси: 33,34,36, 38.</i></p>	8	
<p>Знати характерні риси риторичних фігур і тропів їх роль та місце в публічній промові.</p> <p>Вміти: застосовувати риторичні фігури і тропи під час публічного виступу; адаптуватися до нових ситуацій у професійній діяльності.</p>	<p>Тема 9. Риторичні фігури публічного виступу Лекція План лекції</p> <p>1. Основні ознаки та характеристики риторичної фігури. 2. Тропи в публічному виступі.</p> <p>Семінар 1. Характеристика риторичних фігур План семінару</p> <p>1. Типи класифікації риторичних фігур. 2. <i>Виступ студентів із попередньо підготовленими промовами та подальший їх риторичний аналіз.</i></p> <p>Семінар 2. Особливості використання риторичних тропів під час публічного виступу План семінару</p> <p>1. Види тропів та практика їх використання у публічному виступі. 2. <i>Брейн-ринг: підготовка та виголошення коротких промов (2 хв) із використанням риторичних фігур і тропів.</i></p> <p>Завдання для самостійної роботи студентів:</p> <p>1. Виконати риторичний аналіз тексту Олеса Гончара «Україно, день твій гряде!» (Слово напередодні референдуму 1 груд. 1991 р.) // Високоліття. Олесю Гончару – 75. – К., 1993. – С. 199. 2. За композиційною моделлю Г.Померанца сконструйте висловлювання на тему: «5 гатунків студентів» (викладачів, бізнесменів, філософів тощо).</p> <p>Список рекомендованих джерел: <i>Основний 1,3,4,6,7.</i> <i>Додатковий: 16,19,20,23, 34.</i> <i>Інтернет-ресурси: 34,36, 37, 39.</i></p>	4 2 2 8	0-5 0-5
<p>Знати: техніки мовлення та засоби емоційної взаємодії й художньої виразності в різних</p>	<p>Тема 10. Основи техніки мовлення у публічному виступі Лекція План лекції</p> <p>1. Складові техніки публічного виступу. 2. Основні прийоми та засоби емоційно-образної та</p>	4	

<p>видах комунікацій.</p> <p>Вміти: застосовувати мовленнєві прийоми і засоби під час публічного виступу; використовувати емоції як засіб взаємодії з аудиторією; уміння працювати в колективі і команді.</p>	<p>художньої виразності.</p> <p>Семінар 1. Вербальні засоби впливу на аудиторію План семінару</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Практика використання мовленнєвих прийомів і засобів у публічному виступі. 2. Різновиди форм побудови речення та техніка їх використання у публічному виступі. <p>Семінар 2. Особливості емоційної експресії та художньої виразності оратора План семінару</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Техніки вираження емоцій під час публічного виступу. 2. <i>Ігрові вправи: ораторська пауза; промова максимальної енергійності за 30 секунд; прийняття оплесків аудиторії.</i> <p>Завдання для самостійної роботи студентів:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Які невербальні засоби у співбесідників можуть означати неспокій, не уважність, зневагу, роздратування, зацікавленість, доброзичливість? 2. Виконати риторичний аналіз тексту Олеса Гончара «Слава Україні, незалежній, соборній!» (Слово у Верховній Раді України 5 груд. 1991 р.). <p>Список рекомендованих джерел: <i>Основний: 1,3,4,6,7.</i> <i>Додатковий: 16,17,19,24,26</i> <i>Інтернет-ресурси: 34,35, 36, 40.</i></p>	<p>2</p> <p>2</p> <p>8</p>	<p>0-5</p> <p>0-5</p>
<p>Знати: зміст комунікаційних та діалогічних засад публічного виступу; місце роль та значення полеміки в риториці.</p> <p>Вміти: довести, обґрунтувати свою думку або спростувати думку опонента; застосовувати полемічні прийоми з метою досягнення комунікативного успіху; здатність працювати в міжнародному середовищі.</p>	<p>Тема 11. Доказ та обґрунтування у публічному виступі Лекція 1. Особливості полеміки в ораторському мистецтві План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Комунікація і діалогіка публічного виступу. 2. Сутність та основні ознаки полеміки. <p>Семінар 1. Класифікація видів полеміки та їх характерні риси План семінару</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Основні вимоги до ведення полеміки. Різновиди полеміки. 2. Доказ, обґрунтування та спростування у публічному виступі <p>Лекція 2. Чорна риторика План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Чорна риторика, її сутність та основні ознаки. 2. Полемічні «хитрощі» та шляхи їх нейтралізації. <p>Семінар 2. Особливості побудови комунікативного процесу у полемічних ситуаціях План семінару</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Характеристика запитань і відповідей у полеміці. 2. <i>Рольові ігри: полеміка, диспут, дебати.</i> <p>Завдання для самостійної роботи студентів:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Виконати риторичний аналіз тексту Євгена Маланюка «Над могилою Максима Рильського» // Маланюк Є. Земна мадонна. – Братислава, 1991. – С. 327-331. 	<p>2</p> <p>2</p> <p>2</p> <p>2</p>	<p>0-5</p> <p>0-5</p>

	<p>2. Переконайте своїх слухачів у справедливості думки Тараса Шевченка «Моліться одному – правді, а більш нікому».</p> <p>Список рекомендованих джерел: <i>Основний: 1,2,3,4,5,6.</i> <i>Додатковий: 16,18,20,24, 27.</i> <i>Інтернет-ресурси: 34, 35,36, 39.</i></p>	10	
<p>Знати: причини, сутність маніпуляцій і їх роль в ораторському мистецтві.</p> <p>Вміти: застосовувати методи протидії маніпулятивним практикам та реалізовувати стратегії безконфліктного вирішення комунікативних проблем.</p>	<p>Тема 12. Маніпуляції та контр-маніпуляції в ораторському мистецтві</p> <p>Лекція</p> <p>План лекції</p> <p>1. Маніпуляції у спілкуванні: причини, види та форми. 2. Особливості вирішення комунікативних ситуацій в ораторському мистецтві.</p> <p>Семінар. Особливості порушення риторичних принципів спілкування</p> <p>План семінару</p> <p>1. Сила слова у комунікативному процесі та засоби маніпулятивної протидії. 2. <i>Ігрові ситуації: виступи студентів із заздалегідь підготовленою маніпулятивними промовами та контр-маніпулятивна реакція опонентів.</i></p> <p>Завдання для самостійної роботи студентів:</p> <p>1. <i>Здійсніть аналіз промов вітчизняних політиків на предмет наявності маніпулятивних елементів (за вибором студента).</i> 2. <i>Підготуйте випуск новин із застосуванням маніпулятивних практик.</i></p> <p>Список рекомендованих джерел: <i>Основний: 1,2,3,4,5,6.</i> <i>Додатковий: 13, 15, 20, 25, 26, 30.</i> <i>Інтернет-ресурси: 34,36, 37, 39.</i></p>	2	
		2	0-5
		8	
	Разом	180	100
Підсумковий результат		екзамен	

* Курсивом виділені інтерактивні завдання з навчальної дисципліни «Ораторське мистецтво».

V. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Основний

1. Колотілова Н.А. Риторика. Навчальний посібник / Н.А. Колотілова. – К. : Центр навчальної літератури, 2017. – 146 с.
2. Куньч З. Й. Українська риторика: історія становлення і розвитку : навч. посіб. / Зоряна Куньч ; Нац. ун-т “Львів. політехніка”. – Л. : Вид-во Львів. політехніки, 2011. – 248 с.
3. Олійник О. Риторика : навч. посіб. для студ. вузів. /О. Олійник. – К. : Кондор, 2009. – 170 с.
4. Чибісова Н.Г. Риторика : навч. посіб. / Н.Г. Чибісова, О.Я. Тарасова – К. : Центр навч. літ., 2003. – 228 с.
5. Сагач Г.М. Ділова риторика : Мистецтво риторичної комунікації / Г.М. Сагач– К. : Зоря, 2013.
6. Сагач Г.М. Риторика / Г.М. Сагач – Київ, Видавничий Дім "Ін Юре", 2000. – 567 с.
7. Corbet P.J. E. Classical Rhetoric for the Modern Student / Edward P.J. Corbett, Robert J. Connors. – Oxford University Press, 2008. – 578 p.

Додатковий

8. Александров Д.Н. Основы ораторского мастерства, или в погоне за Цицероном : учебное пособие / Д.Н. Александров – М. : Флинта; Наука, 2003. – 487 с.
9. Вандишев В.М. Риторика : экскурс в історію вчень і понять: навчальний посібник / В.М. Вандишев– К. : Кондор, 2003.
10. Василенко В. А. Академічна риторика : навч. посіб. для студ. гуманіт. ф-в вищ. навч. закл. / В. Василенко, В. Герман ; Сум. держ. пед. ун-т ім. А. С. Макаренка, Сум. філ. Харк. нац. ун-ту внутр. справ. – Суми : Наталуха А. С., 2011. – 275 с.
11. Введенская Л. А. Риторика для юристів : учебное пособие / Л.А. Введенская, Л. Г. Павлова – Ростов н/Д.: Феникс, 2002. – 576 с.
12. Дебати: Навч. посіб. — К. : А.П.М., 2001.
13. Жоль К.К. Методи наукогногопознання и логика. учебное пособие / К.К. Жоль – К. : Атика, 2011. – 288 с.
14. Колтунова М.В. Язык и деловое общение : Нормы, риторика, этикет : учеб. пособ. для студ. Вузов / М.В. Колтунова – М. : Эконом. лит., 2002. – 288 с.
15. Кузнецов И.Н. Практикум по риторике : учебно-справочное пособие / И. Н. Кузнецов. – Мн. : Совр. слово, 2014. – 352 с.
16. Куньч З. Й. Українська риторика: історія становлення і розвитку : навч. посіб. / Зоряна Куньч ; Нац. ун-т “Львів. політехніка”. – Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2011. – 248 с.

17. Неориторика в масовій комунікації: навч. посіб. / В. М. Стехіна – К.: НТУУ «КПІ», 2010. – 144 с.
18. Мацько Л.І. Риторика / Л.І. Мацько, О.М. Мацько – К., 2003.
19. Олійник О. Ораторське мистецтво юриста : навч. посіб. / О. Олійник – К. : Кондор, 2009. – 210 с.
20. Онуфрієнко Г. С. Риторика : навч. посіб. / Г. С. Онуфрієнко. – К. : Центр уч. Л-ри, 2008. – 588 с.
21. Ораторське мистецтво: постановка голосу й мовлення: Навчальний посібник / За ред. В. В. Різуна. – К. : Агіка, 2008. – 204 с.
22. Пинтосевич И. Уверенность в себе и ораторское мастерство / Ицхак Пинтосевич. – К. : [б. и.], 2011. – 266 с. – (Серия “Харизма и влияние” : книга-тренинг).
23. Пономарів О. Д. Культура слова / О.Д. Пономарів – К. : Либідь, 2001.
24. Риторика: навчально-методичний посібник / П.С. Каньоса. – Кам'янець-Подільський: Видавець ПП Зволейко Д.Г., 2011. – 131 с.
25. Цицерон Марк. Тулій. Избранные сочинения / Цицерон Марк. Тулій; пер. с лат. – Х.; М. : Фолио; АСТ, 2000. – 463 с.
26. Шипунов С. Харизматичний оратор. Руководство к курсу словесной импровизации / С. Шипунов – М. : Изд-во – Унив-та риторики и ораторського мастерства. – 2015 – 258 с.
27. Aristotle. The Art of Rhetoric / Aristotle. – Penguin Classics, 2001. – 304 p.
28. Hayot E. The Elements of Academic Style: Writing for the Humanities / Eric Hayot. – Columbia University Press, 2014. – 246 p.
29. Heinrichs J. Thank You for Arguing: What Aristotle, Lincoln, and Homer Simpson Can Teach Us About the Art of Persuasion / Jay Heinrichs. – Three Rivers Press 2007. – 336 p.
30. Kennedy A. G. Classical Rhetoric and Its Christian and Secular Tradition from Ancient to Modern Times / George A. Kennedy. – University of North Carolina Press, 2009. – 360 p.
31. Quinn A. Figures of Speech: 60 Ways To Turn A Phrase / Arthur Quinn, Barney R. Quinn. – Routledge, 2005. – 112 p.
32. Toye R. Rhetoric: A Very Short Introduction / Richard Toye. – OUP Oxford, 2013. – 122 p.

Інтернет-ресурси

33. Арістотель. Політика / Арістотель; пер. О. Кислюк [Електронний ресурс] // Изорник. – К., 2000. – 239 с. – Режим доступу: <http://litopys.org.ua/aristotle/arist.htm>
34. Цицерон М. Т. Избранные сочинения [Електронний ресурс] / М.Т. Цицерон // LibreBook. – Режим доступу : http://librebook.me/izbrannye_sochineniia.

35. Масалова Т. Місце проповіді в риториці та гомілетичі [Електронний ресурс] / Тетяна Масалова // Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер. : Лінгвістика : зб. наук. праць. – Херсон : ХДУ, 2017. – Вип. 28. – С. 66-70. – Режим доступу: <http://ekhsuir.kspu.edu/bitstream/123456789/3848/1/Масалова.pdf>
36. Абрамович С.Д. Риторика: Навч. Посібник [Електронний ресурс] / С.Д. Абрамович, М.Ю. Чікарькова. – Львів : Світ, 2014. – 240 с. – Режим доступу : <http://194.44.152.155/elib/local/sk651547.pdf>
37. Черняк В.Д. Риторика: навч. посібн. [Електронний ресурс] / В.Д.Черняк // Stud.com.ua. – Режим доступу : <http://stud.com.ua/45792/ritorika/ritorika>
38. Connolly J. The State of Speech. Rhetoric and Political Thought in Ancient Rome [Електронний ресурс] / Joy Connolly. – Режим доступу : http://www.orator.biz/?full=1&s=39&d_id=118.
39. Nikitina A. Successful Public Speaking [Електронний ресурс] / Arina Nikitina. – Bookboon.com., 2011. – 47 р. – Режим доступу : <http://gtu.ge/Agro-Lib/successful-public-speaking.pdf>
40. Zoltán Literáty Homiletics and rhetoric [Електронний ресурс] / Literáty Zoltán // Summary and Theses of Doctoral (PhD) Dissertation. – Режим доступу : http://corvina.kre.hu:8080/phd/Homiletika_tezis_angol.pdf

** Курсив – визначено джерела і літературу, наявні в бібліотеці КНТЕУ*